

2006–2008 FLERÅRSPLAN

INNEHÅLL

Upplandsstiftelsen	2
Stiftelsens unika roll	3
Uppdraget	3
Långsiktig inriktning	3
Faktorer att ta hänsyn till	3
Utveckling av prioriterade frågor	4
Resursfaktorer	4
Ekonomi	4
Verksamheter	
1. Naturområden och anläggningar	4
2. Folkhälsa genom friluftsliv	5
3. Naturvård	5
4. Barn/ungdom	7
5. Information och marknadsföring	8
Bilaga 1	9
Bilaga 2	10

UPPLANDSSTIFTELSEN ägs av Landstinget och de sju kommunerna i Uppsala län. Stiftelsen bildades 1972 för att "underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv" samt "verka för bevarande och skydd av den uppländska naturen". Stiftelsen driver en mängd projekt, både för att främja naturvården och för att utveckla friluftslivet.

Vidare äger Stiftelsen ca 20 naturområden i länet, varav de flesta är naturreservat. En del är fritidsområden med campingplats eller stugby samt badstränder, strövmarker etc. Andra har som huvudsyfte att bevara och vårda arter och naturmiljöer. Stiftelsen ansvarar också för länets vandringsled, Upplandsleden, för tre kanotleder samt för Idrottsplats (IP) Skogen.

Genom vår naturskola stimulerar vi lärare och klasser till mer uteverksamhet. Vi sprider kunskap om länets natur, naturvård och friluftsmöjligheter genom kurser och konferenser, samt genom skrifter, foldrar och vår hemsida.

Postadress Box 26074, 750 26 Uppsala

Besöksadress S:t Johannesgatan 28

Tel 018-611 62 71 **Fax** 018-51 16 98

Hemsida www.upplandsstiftelsen.se

FÖRDJUPAD INFORMATION om Stiftelsens verksamhet finns på vår hemsida och i våra årsredovisningar.

På hemsidan beskrivs vår verksamhet, utflyktsmål i länet, naturvård, friluftsliv och skolverksamhet. Här finns även publikationer som pdf-filer.

Varje årsredovisning har ett övergripande tema (se nedan). Inom ramen för detta beskrivs projekt och naturområden. De senaste redovisningarna finns som pdf-filer på vår hemsida.

År	Tema	Områden och projekt
1996	Stiftelsen 25 år	Härjarö, Gåsholmen samt projekt Ekologisk landskapsplanering vid Vällen
1997	Kusten	Alla naturområden och projekt vid kusten
1998	Mälardalen	Alla naturområden och projekt vid Mälaren samt IP Skogen och skriften Vatten
1999	Dalälven	Alla naturområden och projekt vid Dalälven och arbetet med barn & ungdom/naturskola
2000	Barn, ungdom och natur	All verksamhet inom temat
2001	Naturskogar	Skogsskydd, Kalmarnäs, Kallriga, Bredforsen
2002	Friluftsliv och folkhälsa	All verksamhet inom temat
2003	Vård av kulturlandskapet	Gräsöfonden, Mälardalen och Roslagshagar
2004	Hotade djur och växter	All verksamhet inom temat

STIFTELSENS UNIKA ROLL

Folkhälsa och bevarandet av natur- och kulturlandskapet är betydelsefulla samhällsfrågor, sannolikt mer viktiga nu än någonsin.

Upplandsstiftelsen främjar länsinvånarnas hälsa och välbefinnande genom att stimulera vistelse i naturen och bevara länets biologiska mångfald.

Upplandsstiftelsens fristående position ger unika möjligheter att initiera och driva verksamheter. Det sker i nära samarbete med olika organisationer och partner, ofta med tillgång till externa medel från olika EU-fonder, Naturvårdsverket, Världsnaturfonden m.fl. Verksamheten får därmed en bred bas och ett stort genomslag i samhället.

Stiftelsens insatser kompletterar i hög grad kommunernas verksamheter.

UPPDRAGET

Stadgarna anger att Upplandsstiftelsen ska

- underlätta och stimulera allmänhetens friluftsliv samt
- verka för bevarande och skydd av den uppländska naturen.

LÅNGSIKTIG INRIKTNING

Upplandsstiftelsens långsiktiga inriktning innebär prioriterade satsningar på:

- Naturvård, inte minst skydd av de sista naturskogarna och vård och skydd av kust- och odlingslandskapet.
- Barn, ungdom och natur, särskilt naturskolan.
- Offensivt förebyggande folkhälsoarbete genom hemsida, kurser och annan information om friluftsmöjligheter.

Detta innebär en koncentration av verksamheten till naturvård och vardagsnära friluftsliv/naturkontakt samt på satsningar för barn och ungdom. Omsatt i praktiskt arbete medför detta:

- Den satsning som Stiftelsen tidigare gjort på bl.a. friluftsområden med anläggningar förskjuts mot att stimulera länsinvånarnas intresse för vardaglig vistelse i naturen. Avsikten är att stärka folkhälsoarbetet och, inte minst, att öka insatserna för prioriterade grupper, t.ex. barn och ungdom, funktionshindrade och invandrare.
- Särskilda satsningar för att stimulera till ökad vistelse i naturen, bl.a. ökad information och anpassade platser i naturen.
- Ett viktigt arbete är att informera om de platser som är tillgängliga och anpassade för att besökas av allmänheten.

- Stiftelsens naturområden ska präglas av god skötsel för att gynna såväl besökare som den biologiska mångfalden.
- Stiftelsens arbete inom skogsskyddet innebär att en stor del av de ökade medel som staten anslår för skydd av värdefulla naturområden kan komma Uppsala län till del.
- Genom Stiftelsens engagemang utvecklas flera kulturlandskapsprojekt med omfattande finansiering från bl.a. EU.
- Naturskolans utveckling stimuleras. Styrelsens mål är att naturskoleverksamhet utvecklas i varje kommun i samverkan mellan berörd kommun och Stiftelsen.

FAKTORER ATT TA HÄNSYN TILL

- Följande aktuella policydokument berör väsentligen Stiftelsens verksamhet och understryker behovet av gemensamma satsningar på naturvård och friluftsliv: Miljömål för Uppsala län 2003–2010 (Länsstyrelsen 2003:5). Miljökvalitetsmål Levande skogar i Uppsala län (Skogsvårdsstyrelsen Mälardalen 2004). En samlad naturvårdspolitik (Regeringskrivelse 2001/02:173). Mål för folkhälsan (Regeringens proposition 2002/03:35).
- Ytterligare en faktor är att en del av skogen på Härjarö har sålts och diskussioner ska föras om hur intäkten ska disponeras. Naturvårdsverket, som delfinansierat köpet en gång, kräver att intäkten ska användas till naturvård som i vid mening även inkluderar det naturnära friluftslivet.
- Regeringen kommer under perioden 2005–2007 att anslå närmare 1,5 miljarder kronor årligen till åtgärder för bevarande av biologisk mångfald, bl.a. skydd och förvaltning av värdefulla naturområden. Upplandsstiftelsen bidrar i hög grad till att resurser kan tillföras länet.
- Arbetet med en strategi för skogsskydd i länet pågår och ska vara klar våren 2005.
- Regeringen stimulerar lokala och kommunala naturvårdsprojekt under 2004–2006 med totalt ca 300 miljoner kronor. Kommunerna kan söka stadsbidrag och erhålla 50 % av kostnaden vid beviljande av projekt. Upplandsstiftelsen stöder kommunerna i att skapa goda projekt och hitta medfinansiering.
- Staten satsar stora resurser på åtgärdsprogram för hotade arter, program för Natura 2000-områden m.m. som starkt påverkar Stiftelsens naturvårdsarbete.
- Naturvårdsverket har tagit fram ett 30-punktsprogram för bättre förvaltning och nyttjande av naturskyddade områden

”Värna – vårda – visa”. Programmet blir vägledande för Stiftelsens förvaltning av naturreservat.

UTVECKLING AV PRIORITERADE FRÅGOR

Styrelsen förordar att följande frågor prioriteras:

Folkhälsa

Styrelsen vill under perioden ytterligare lyfta fram folkhälsoarbetet. Planerna på att utveckla samarbete mellan berörda parter för att öka tillgängligheten till naturen (projekt Smultronställen) genomförs.

Naturvård

Stiftelsen fortsätter med satsning på de stora landskapsvårdsprojekten bl.a. Målarhagar, Roslagshagar och Dalälvsarbetet.

Markförvärven koncentreras t.ex. till små ur- och naturskogsobjekt, rika våtmarker, skärgårdar och blandområden (löv- och hagmarker), dvs. objekt som inte prioriteras i den statliga satsningen på naturskogar.

Naturskoleverksamhet

Styrelsen önskar fortsätta diskussionen med kommunerna och Landstinget om huvudmannaskap och ambitioner för naturskolan i länet. Särskilda insatser är angelägna, exempelvis i gymnasieskolorna.

RESURSAKTORER

I vilken takt och omfattning som de prioriterade frågorna kan utvecklas beror på flera faktorer:

- Årsavgiftens storlek.
- Omprioriteringar.
- Tillgång till externa medel. Flera stora projekt finansieras med medel från t.ex. EU-fonder, Världsnaturfonden och Naturvårdsverket.
- Kompetens hos Stiftelsens personal. Genom att ha hög kompetens kan Stiftelsen vara pådrivande i att formulera idéer och projekt och söka medel för dessa, liksom i att förbättra befintliga områden och verksamheter.
- Ytterligare ett sätt att arbeta för de prioriterade frågorna är i samverkansprojekt. Där består Stiftelsens insatser ofta i att tillhandahålla expertis och att vara en samordnande och initierande plattform.

EKONOMI

Flerårsplanens ekonomi redovisas i bilaga 1. Majoritetens alternativ stöds av (s), (v) och (fp) och baseras på en oförändrad årsavgift, 1,45 öre/skattekrona, vilket motsvarar 21 kr/invånare för kommunerna tillsammans respektive Landstinget (i december 2004). Stiftelsens stadgar ändrades år 2004, vilket från och med år 2005

innebär att årsavgiften baseras på antalet invånare och inte per skattekrona.

Till de i bilagan redovisade intäkterna och kostnaderna kommer i regel medel för externt finansierade projekt. De tas upp i bilagan i den mån de är beslutade. Fler sådana projekt kan dock bli aktuella under perioden.

Det ska understrykas att dessa projekt inte påverkar Stiftelsens ekonomiska resultat, eftersom intäkter från fonder etc. normalt motsvaras av lika stora kostnader.

VERKSAMHETER

1. NATUROMRÅDEN OCH ANLÄGGNINGAR

De områden som köptes under åren fram till 1982 har friluftsliv som dominerande syfte medan områden som köpts senare har bevarande av naturvärden som främsta motiv. En strävan är att öka naturvårdsambitionerna i friluftsområdena och vice versa, utan att för den skull äventyra områdenas huvudsyften. Tanken är att Stiftelsens områden och anläggningar ska bidra till en förbättrad folkhälsa.

Områden med anläggningar

Stiftelsen äger sex områden med anläggningar för övernattnings och camping. Drygt 90 byggnader med omgivande marker ingår i det långtidsplanerade underhållet.

Ett rambelopp om 1,5 miljoner kronor per år är avsatt i planen för investeringar. Hur detta ska fördelas utifrån behoven beslutas i det årliga budgetarbetet.

Naturområden

Stiftelsen äger och/eller förvaltar ett 20-tal naturområden, varav 14 är naturreservat. Se karta i bilaga 2. Fler områden tillkommer, exempelvis Lingnåre kulturreservat. Stora krav ställs på god målstyrd skötsel, tillgänglighet för friluftsliv och information. Naturvårdsverket har utarbetat ett 30-punktsprogram ”Värna – vårda – visa”, som är vägledande. Det pekar särskilt ut:

- lokal delaktighet i skötseln
- skötselplaner med uppföljningsbara bevarandemål
- friluftsliv och naturupplevelse
- ökad satsning på information, naturvägledning och naturum
- bättre skötsel av naturtyper
- ökad uppföljning och utvärdering.

Arbetet med att underlätta för personer med funktionshinder att komma ut i naturen fortsätter. Både fysiska och mentala hinder för naturkontakt ska minskas.

Leder

Stiftelsen ansvarar också för länets vandringsled, Upplandsleden, samt tre kanotleder och Idrottsplats (IP) Skogen (mobil friluftsanläggning). Besöksantal och besökarnas typ och önskemål kartläggs i friluftsområden och längs leder.

Karta med Stiftelsens områden och leder, se bilaga 2.

2. FOLKHÄLSA GENOM FRILUFTSLIV

Utöver att äga och upplåta naturområden, anläggningar och utrustning för friluftsliv främjar Upplandsstiftelsen friluftslivet genom att sprida kunskap och påverka attityder. Detta sker genom information, utbildning, marknadsföring och riktade projekt. En kontinuerligt utbyggd och förbättrad hemsida är ett viktigt redskap, liksom foldrar och skrifter. Utveckling av arbetsfältet folkhälsa genom friluftsliv/naturkontakt sker kontinuerligt. Barn och ungdom är en prioriterad grupp.

Projekt

Flertalet projekt sker i nära samarbete med kommunerna och Landstinget, andra organisationer och enskilda entreprenörer, och där så är möjligt med externa medel.

Smultronställen

Projekt Smultronställen syftar till att på olika sätt stimulera länsinvånarna till ökad vistelse i naturen. Insatser ska göras för att underlätta för besökarna att upptäcka och vistas i både Upplandsstiftelsens egna områden, statliga reservat och kommunala reservat och friluftsområden. Det innebär ett nära samarbete med Länsstyrelsen och kommunerna.

Viktigt är även att stimulera till publika aktiviteter i gemensamma områden, exempelvis genom öppet hus, naturvårdar, guidningar och naturskola. En speciell satsning görs på barn och ungdom genom skolan och genom aktiviteter som riktar sig till familjer i samarbete med naturskoleverksamheten.

Projektet stöder lokala verksamheter som syftar till att lyfta fram besöksmål i naturen, exempelvis på Hållnåshalvön, i Vendelbygden, på Gräsö och Söderön samt i Enköping.

Stor vikt kommer att läggas på arbete med information och marknadsföring av naturområden och upplevelser. Uppdatering av hemsidan, aktivitetskalender och utflyktstips i tidningar planeras.

Naturkontakt på familjecentraler och öppna förskolor

Den modell för arbete med utvistelse i den öppna förskoleverksamheten som har arbetats fram i ett pilotprojekt utvecklas ytterligare och sprids över länet under perioden.

Natur i vården

Kunskap sprids om de bevisat positiva hälsoeffekter som uppnås genom naturkontakt, såväl för vårdtagare som för personal. Nätverket Natur och Hälsa fortsätter som ett forum för kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte.

Projekt Skärgårdsleden

Projekt Skärgårdsleden avser att etablera friluftsleder och naturstigar i skärgården. Det sker i samverkan med Ålands och Åbolands skärgårdar, med stöd av EU:s fond Interreg IIIA. Projektet kommer att pågå till utgången av år 2007.

Tillgänglighet till kust samt fiskeguide

Insatser görs för att öka tillgängligheten till länets kuster och kustvatten för båtfolk, kanotister, fiskare, skridskoåkare etc. Det sker bl.a. genom att ställa i ordning sjöisättningsplatser och information. En fiskeguide ges ut och revideras vartannat år.

Friluftspris och friluftsbidrag

Ett friluftspris delas ut varje år till förtjänta personer eller organisationer. Ekonomiskt stöd kan ges till projekt som främjar friluftslivet.

3. NATURVÅRD

Upplandsstiftelsen främjar naturvården genom att äga och förvalta både egna och andras biologiskt värdefulla markområden samt genom projekt med syfte att värna om växter och djur. Många projekt sker i samverkan med andra organisationer och markägare och med ekonomiskt stöd från bland andra Världsnaturfonden, EU:s fonder och Naturvårdsverket.

Skydd av värdefulla naturområden

Naturvårdens insatser för att bevara värdefulla skogsområden är inne i en mycket intensiv period med avsevärt vidgade mål som formulerats av riksdag och regering.

Upplandsstiftelsens arbete med skydd av värdefull skogsmark förstärker på ett avgörande sätt länets möjligheter att freda värdefulla skogsområden genom de statliga medlen. Av de 40 områden som skyddats i länet under perioden 1998–2003 har Upplandsstiftelsen verkat för att 27 av dessa blivit skyddade (varav nio som Stiftelsens egna objekt). I varierande grad har Stiftelsens insatser bestått i inventeringar, avgränsningar, förhandlingar, framtagande av beslut och skötselplaner.

Stiftelsens samverkan med Länsstyrelsen fortsätter under planperioden, delvis med ersättning från staten. Uppsala län har vid en nationell jämförelse en hög ambitionsnivå och en stor tilldelning av de statliga medlen för

skogsskydd. Ett ökat deltagande från Stiftelsen kan bli aktuellt under perioden.

Upplandsstiftelsens egna insatser för att värna värdefull skogsmark avser skogsområden med stor betydelse ur regional- och riksperspektiv. I första hand prioriteras under perioden skydd av små ur- och naturskogar, lövträdsrika skogar, våtmarker med sumpskogar och skärgårdsområden. Dessa typer av objekt prioriteras inte som förstahandsobjekt inom det statliga skogsskyddsarbetet.

Naturvårdsprojekt

Ekologisk landskapsplanering

Arbetsformen innebär ett nära samarbete med markägare, föreningar och kommuner med syftet att skydda och vårda värdefulla arter och miljöer inom avgränsade större områden. Verksamheter bedrivs vid bl.a. Dalälven och Länna/Almunge. De undersökningar och planer som tas fram leder till konkreta åtgärder, såväl i form av anpassad skötsel som reservatsbildning. Markägarna tar frivilligt ett mycket omfattande naturvårdsansvar. Ett antal av de olika delprojekten finansieras genom externa medel.

Under perioden utvecklas ett omfattande och konkret samarbete mellan Holmen Skog och Stiftelsen för att skydda och vårda värdefulla naturmiljöer i Almunge och Lännatrakten.

Vård av kulturlandskapet

Stiftelsen har under senare år utvecklat olika samarbetsprojekt med Världsnaturfonden, markägare och andra berörda parter för att driva projekt med syfte att vårda och bevara värdefulla kulturmärken. Erfarenheten visar att Stiftelsen passar mycket väl som projektledare/koordinator i dessa sammanhang. Genom Stiftelsens initiativ har länet beviljats omfattande externa medel till bl.a. Mälarhagar och Roslagshagar.

Upplandsstiftelsen planerar att ta fler initiativ som samordnare av stora projekt. Det är angeläget att Stiftelsen kan utveckla denna nyckelposition och att ökade resurser kan skjutas till för kommande projekt. En sannolik utveckling är att ökade nationella anslag och EU-medel kommer att finnas för vården av kulturlandskapet.

Mälarprojektet

Hittills har ca 1 000 ha värdefulla ängs- och hagmarker restaurerats. För arbetet i mälarlandskapet planeras under perioden:

- Ytterligare ett restaureringsprogram.
- Att fler intressanta platser ställas i ordning för besökare, vilket ökar tillgängligheten till landskapet.
- Fortsatt samverkan med lantbrukare inom Mälarhagskött ekonomisk förening och liknande projekt.
- Uppföljning av genomförda restaureringar.

Medel för åtgärderna kommer som tidigare att sökas från EU-fonder, staten m.fl.

Roslagshagar

Det kustnära kulturlandskapet i de tre kustkommunerna har mycket höga natur- och kulturvärden. Upplandsstiftelsen planerar att öka resurserna för att bevara de rikaste markerna och kommer att tillsammans med Världsnaturfonden m.fl. söka ytterligare medel från EU-fonder. Arbetet inriktas på restaureringar, uppsättning av stängsel och samverkan med brukare för att effektivisera vården.

Gräsöfonden

Gräsöfonden har beviljats medel från EU-programmet Mål 2 öar. Arbetet som har inriktning på vård av kulturlandskapet samt småskalig naturturism avslutas under perioden. En ny ansökan diskuteras. Flera olika verksamheter planeras, bl.a. sammanhållen information om Gräsöns natur- och kulturlandskap (naturum). Gräsöfondens styrelse prioriterar även insamlingen till fonden.

Värdefulla marker vårdas

Upplandsstiftelsen avser att medverka vid restaurering och utveckling av flera våtmarksområden, inklusive anordningar för friluftslivet:

- Ängsmarker vid Vendelsjön
- Fyris Östra Källor vid Dannemorasjön
- Tämnrån vid Tierp
- Ängar vid sjön Kärven
- Ledskär

Naturvård i Älvkarleby

Stiftelsen och Älvkarleby kommun fortsätter att utveckla samarbetet för att bevara och vårda utpekade naturområden och att skapa utökade möjligheter för människor att hitta ut i markerna. I projektet ingår även att främja utvecklingen av naturskoleverksamheten.

Upplands flora

Det omfattande projektet Upplands flora kommer under planperioden att avrapporteras. Stiftelsen avser att stödja detta.

Åtgärdsprogram och övervakning

Omfattande statliga medel kommer under perioden att satsas på åtgärdsprogram för hotade växter och djur samt på utvecklad vård och uppföljning inom Natura 2000-områden. För utförandet av det omfattande arbetet är Stiftelsen en given part med rik erfarenhet och kunskap om länets naturtillstånd.

Vattenvårdsprojekt

Sjöar och vattendrag

Under perioden inleds troligen arbetet med biotopskydd för vattenanknutna biotoper. Ett nytt skyddsinstrument kommer sannolikt att antas av regeringen och Stiftelsen får där en betydelsefull roll i länet.

Arbetet med att skydda länets landskapsfisk, aspen, fortsätter under perioden. Flodkräftans förekomst i länet kartläggs och där så behövs kommer biotopvårdsåtgärder att genomföras för att rädda hotade bestånd.

Kustvatten

Ett antal åtgärder planeras under perioden. Genom Stiftelsens engagemang har flera projekt med omfattande EU-finansiering genomförts eller startat.

Det föreslagna biotopskyddet i vattenmiljöer avser bl.a. avsnörande havsvikar och grunda havsvikar, två naturtyper som Stiftelsen kartlagt. Under perioden kan ett operativt arbete inledas med att identifiera och freda dessa områden, bland annat inom ramen för det nationella Natura 2000-arbetet. I ett samarbetsprojekt med Länsstyrelsen fortsätter arbetet med att bygga upp en GIS-baserad databas över länets grundområden. Databasen kan tjäna som underlag för skydd av värdefulla områden samt som hjälp vid myndigheternas ärendehandläggning. Samarbeten med angränsande län kommer troligen att utvecklas ytterligare under perioden.

Reproduktionsområden för fisk

Interreg IIIA-projektet "Fiskyngelproduktion i grunda havsvikar" avslutas under 2005. Ytterligare interregionala samarbeten diskuteras.

Hotade kustfåglar

Upplandsstiftelsen fortsätter arbetet med att skydda särskilt värdefulla fågelområden från mink, genom jakt. Arbetet kommer att utvecklas, bl.a. med medel från staten.

Övriga kustinsatser som planeras:

- Förbättrad tillgänglighet, t.ex. sjöisättningsplatser för båtar.
- Informationskampanj om kustens naturvärden.

Ökad samverkan med kommunerna

Under perioden fortsätter den statliga satsningen på lokal naturvård. Sammantaget under en treårsperiod kommer ca 300 miljoner kronor att kunna sökas (gäller hela landet).

Stiftelsen samverkar med länets samtliga kommuner och biträder med tänkbara projekt. Flera fina samarbetsprojekt pågår och ytterligare planeras att tillkomma. Projekt som pågår eller planeras är:

- Roslagens kulturmarker: samverkan mellan Östhammars kommun, Stiftelsen, Världsnaturfonden.
- Dyarna och Uvberget samt naturskola. Samarbete med Enköpings kommun och Naturskyddsföreningen.
- Utvecklingen av Kalmarnäsreservatet och naturskolan samt Granåsen. Samarbete med Håbo kommun och föreningar.
- Samverkan med Älvkarleby kommun på temat naturvård, naturskola och friluftsliv
- Samverkan med Uppsala kommun i bl.a. Biologiska museet, Lännatrakten, Wik och åtgärder för fisken asp.
- Samverkan med Tierps kommun vid utformning av naturstig, Ledskär och Vendelsjön.
- Naturstig vid Valloxen samt restaurering av Trunsta träsk. Samverkan med Knivsta kommun.

Naturvårdspris och naturvårdsbidrag

Ett naturvårdspris delas ut varje år liksom ekonomiskt stöd till projekt som främjar praktiskt naturvårdsarbete. Under perioden kan Stiftelsen komma att överväga om en del av medlen kan användas för att stimulera barn och ungdom, bl.a. skolklasser, så att de ska kunna komma ut i naturen.

4. BARN OCH UNGDOM

Stiftelsen har barn och ungdom som särskilt utpekad målgrupp. Genom att stimulera denna grupp till ökat intresse för friluftsliv och naturvård uppnås särskilt stor effekt av gjorda insatser. Barn och ungdomar kan nås i två situationer: i grupp (skola, förskola etc.) och i vardagliga familjesituationer.

Naturskolan

Stiftelsens insatser för barn och ungdom sker bl.a. i ett nära samarbete med Uppsala kommuns Naturskola i Hammarskog och Älvkarleby Naturskola på Hyttön. Naturskolans centrala idé är att utveckla, dokumentera och sprida utomhuspedagogikens idéer.

Stiftelsen är fortsatt intresserad av att diskutera huvudmannskapet för Uppsala Naturskola och utveckla ett utomhuspedagogiskt centrum i länet.

Stiftelsen verkar för att få till stånd naturskoleverksamhet i varje kommun med personal som stöttar lärarna i deras verksamhet ute. Idéer och inspiration till ökad och bättre uteverksamhet sprids till lärare vid länets skolor och förskolor. Det sker genom träffar, kurser och seminarier bl.a. i Hammarskog, på Hyttön och med Naturskolebussen ute i länet.

"Nationella utvärderingen av grundskolan 2003" (Skolverket) visar att svenska grundsko-

leelever fortsätter att uppvisa sämre resultat i matematik, fysik, kemi och svenska. Även den biologiska analfabetismen diskuteras. Dagens barn kan fler bilmärken än träd.

En annan stor fråga är elevernas hälsa. Allt fler larmrapporter om överviktiga barn och barn med dålig kondition dyker upp.

Inom dessa två områden har naturskola och utomhuspedagogik mycket att tillföra. Självklara ingredienser i naturskoleverksamheten är natur och friluftsliv. Upplandsstiftelsen vill gå vidare genom att skapa fler övningar som ökar elevernas förståelse för de naturorienterade ämnena, matematik och svenska. Det blir ett sätt att bredda naturskoleverksamheten och få ut fler lärare och elever så att rörelse, samarbete, natur och friluftsliv blir en naturlig del av skolan.

Naturområden för barn

Under planperioden avser Upplandsstiftelsen att planera och utveckla naturområden för barn, barnfamiljer och lägerskolor samt att informera om dessa möjligheter. Vidare försöker Stiftelsen genom konferenser och olika projekt påverka andra aktörer till större insatser för att ge barn och ungdomar ökad naturkontakt. (Se även avsnitt 2).

I Stiftelsens arbete ingår en ökad samverkan mellan naturskolan och Stiftelsens övriga verksamheter för att få ut barnfamiljer och ungdomar i naturen. Det gäller t.ex. att

- utveckla lägerskolor
- anpassa Stiftelsens egna och andra naturområden bättre för barn och barnfamiljer
- aktivitetsdagar för familjer på olika platser
- utveckla hemsidan för barn och ungdom
- satsa på vardagsnära friluftsliv.

5. INFORMATION OCH MARKNADSFÖRING

Stiftelsens informationsarbete ska:

- *öka intresset för naturvård och friluftsliv*
- *ge praktisk information om friluftsverksamheter och naturområden*
- *göra Stiftelsen känd som en kraftfull och kompetent regional organisation för naturvård och friluftsliv.*

Hemsidan (www.upplandsstiftelsen.se) kommer att utvecklas och uppdateras kontinuerligt under perioden.

Exempel på andra insatser är:

- produktion av foldrar och skrifter samt spridning av dessa, särskilt till utvalda målgrupper
- muntlig information till företag, organisationer och grupper
- kurser, konferenser, seminarier
- information inom ramen för projekt
- medverkan i utställningar
- information vid naturområden i form av främst skyltar, foldrar och naturstigar
- projekt Smultronställen.